

DULAI PÉTER

Női halálraítélt egy kettős darabolásos emberölés ügyében

Female Death Row Inmate in the Case of a Double Dismemberment Murder

Abstract: Homicides with corpse dismemberment are rare, but they usually receive significant attention. Covering up or attempting to kill a person with dismemberment does not carry a heavier penalty under criminal law, but it is extremely shocking to the public. This type of social pressure can also affect the work of the police and law enforcement agencies. This statement is generally valid, regardless of age. The presented extremely serious murder case that happened in Hungary during the Kádár regime is also unique from the point of view of history, criminology, forensic science, and criminal law. The perpetrator was an extremely manipulative woman with a difficult life situation, who actively participated in the killing and dismemberment of two family members and then helped the investigation and the death penalty imposed on her with her own confession. Finally, she was able to apply for a pardon, which in the case of women on death row during this period was judged favourably under certain conditions. What were the chances of a mother of several children who was sentenced to death when there was a precedent that a death sentence was carried out "only" for the crime of attempted murder? How would the first murder have been revealed if the second had not happened? I will present the criminal case of Mihályné Karsai, who first murdered one of her sons with the help of her husband, and several years later she murdered her husband together with her another son. The case is presented using two types of sources, one of which are the case documents that can still be accessed, as well as the forensic studies related to the crime that has been repeatedly cited.

Keywords: corpse dismemberment, female offender, death penalty, Kádár regime, clemency

Összefoglaló: A holttest feldarabolásával elkövetett élet elleni bűncselekmények ritkák, viszont rendszerint annál nagyobb figyelmet kapnak. Egy emberölés ilyen módon történő leplezése vagy annak megkísérlése büntetőjogilag ugyan nem jelent terhelő minősítést, a közvéleményt azonban rendkívül felháborítja. Ez a fajta társadalmi nyomás a rendőrség, valamint a jogszolgáltató szervek munkáját is befolyásolhatja. Ez utóbbi megállapítás általános érvényű, kortól független. Az általam bemutatott, a Kádár-korszakban Magyarországon történt kiemelten súlyos eset büntörténeti, kriminológiai, kriminalisztikai és büntetőjogi szempontból is egyedi. Az elkövető egy nehéz sorsú, manipulatív asszony volt, aki két családtagjának megölésében és feldarabolásában is tevékenyen részt vett, majd saját beismerő vallomásával segítette a felderítést és vele szemben a halálbüntetés kiszabását. Utolsó jogorvoslati lehetőségként kegyelmi kérvényért folyamodhatott, amelyet ebben az időszakban női halálraítéltek esetében bizonyos feltételek mellett az elítéltre nézve kedvezően bíráltak el. Milyen esélyei voltak egy több emberen, előre kitervelt módon, nyereségvágyból elkövetett emberölés büntetésében halálra ítélt többgyermekes anyának akkor, amikor előfordult precedens arra is, hogy „csak” emberölés kísérletének büntette ügyében is hajtottak végre halálos ítéletet? Hogyan jutott volna a hatóság tudomására az első emberölés, ha nem történik meg a második?

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében először egyik fiát a férjével, majd több évvel később a férjét egy másik fiával megölető Karsai Mihályné bűnügyét mutatom be a még fellelhető dokumentumok, valamint a szakmai berkekben többször hivatkozott bűnténnyel kapcsolatban született kriminalisztikai tanulmányok segítségével.

Kulcsszavak: darabolásos emberölés, női elkövető, halálbüntetés, Kádár-korszak, kegyelmi kérvény

1. Bevezetés

Az ún. „darabolásos” emberölési ügyeknél a hazai szakirodalom két fő indítékcsoportot különböztet meg. Az offenzív, támadó jellegű darabolásra nagyon kevés példát találni. Ezek azok az esetek, amikor az elkövetőt gyűlölet, bosszú vagy éppen szexuális aberráció vezérli. A darabolások döntő többsége defenzív, vagyis védekező jellegű, ami azt jelenti, hogy a tettes azért választja ezt a módszert, mert szeretné eltüntetni, felismerhetetlenné tenni a holttestet, vagy megkönnyíteni az eltüntetést.¹ A nemzetközi szakirodalomban három okra vezetik vissza a holttest feldarabolását: a szállítás megkönnyítése, az azonosítás akadályozása, valamint az áldozattal szembeni utálat és elutasítás.² Fontos kiemelni, hogy a rendkívül ritka, de a közvéleményt annál inkább felháborító módszer büntetőjogilag nem jelent terhelő minősítést. Maga a gyilkosság természetesen történhet például különös kegyetlenséggel, de ezt a minősítő körülményt nem lehet összemosni azzal, hogy mi történt az áldozat testével a halála után.³

2. Az esetek

1972. február 19. Balkány, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Sz. József aznap már másodszor járt Karsai Mihályék Ságvári Endre u. 29. szám alatti lakásánál, de az órásmestert és családját továbbra sem találta, amit azért furcsállott, mert Mihály háromkerekű motorkerékpárja az udvaron volt. A családfő ugyanis olyan mértékben mozgáskorlátozott volt, hogy segítség nélkül felöltözni sem tudott. Hamarosan a rokkantkocsiból megmagyarázhatatlan módon eltűnt férfi apja, majd a körzeti megbízott is a helyszínre érkezett, és a szobai ajtó feltörése után gyanús körülményeket észleltek. Úgy tűnt, hogy a lakásban különböző helyeken, de leginkább a kövezeten gyanús vérszenyeződések vannak. Közben kiderült, hogy Karsai Mihály felesége és a nő első házasságából származó egyik gyereke Budapestre utazott rokonlátogatóba. Miközben a megyei rendőr-főkapitányságról kérkező helyszíni szemlebizottság

1 LÁPOSI Lőrinc, VEDRES Géza: *A holttest darabolásával leplezett emberölések*, Belügyminisztérium Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnöksége, Budapest, 1976, 7.

2 Ann H. ROSS, Deborah RADISCH: *Toolmark Identification on Bone: Best Practice. Dismemberments*, 2018, 165–182, 165.

3 DULAI Péter: *Gyilkosság a panel tetején*, Cser Kiadó, Budapest, 2021, 50.

tagjai egyre gyanúsabb nyomokat találtak Karsaiék lakásában, a férfi felesége közölte, hogy a férje nem utazott velük, hanem otthon maradt egy barátjával, akinek ő viszont a nevét sem tudja.

A Ságvári utcai lakásban közben már egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy Karsai Mihály sérelmére emberölést követtek el. Valaki próbálta ugyan eltüntetni a vérnyomokat, de az akkor még ismeretlen személy(ek) nem volt(ak) eléggé alapos(ak). A szemlebizottság tagjai felnyitották a hálósobában lévő beépített cserépkályhát is, amelyben emberi testrészeket, csontmaradványokat találtak. Ezután a fáskamrában egy földbe ástott krumplisveremben megtalálták az órásmester feldarabolt holttestét. Mivel pedig a Karsai Mihályné által előadott történet arról a bizonyos ismeretlen barátról életszerűtlennek hangzott, a feleség tűnt a leggyanúsabbnak. A fővárosi nyomozók közölték vele, hogy a férjét holtan találták a lakásban, majd a fiával, Lászlóval együtt kocsiba ültették őket, és elindultak a több mint háromszáz kilométeres útra Balkány felé. Az aggódo házastárs szerepében tetszelgő Karsainé a hosszú úton gyakorlatilag elszólta magát, amikor megkérdezte, hogy sikerült-e már megtalálni a férje gyilkosát. Ez a kérdés azért volt felettebb gyanús, mert a kísérők egy szóval sem említették neki, hogy emberölés történt. Karsai Mihályné röviddel ezután beismerő vallomást tett, majd megjegyezte: *„Legalább fény derül Jóska fiam ügyére is.”*

A 39 éves Karsai Mihályné (Kodák Erzsébet) szegény paraszti családba született 1931-ben Oroson. Tizenegy testvére közül öt meghalt. Hat osztályt végzett, aztán segédmunkás lett. 1950-ben házasságot kötött Ujvári József kőművessel, aki azonban ivott és agresszíven viselkedett, ezért nem volt jó házasság. Ennek ellenére négy gyerekük született, mielőtt 1958-ban elváltak. Erzsébet onnantól kezdve egyedül nevelte a három fiát és a lányát, miközben a nyíregyházi kórházban dolgozott takarítónőként. Ott ismerte meg Karsai Mihályt, aki évekkel korábban csipőtől lefelé lebénult. Az órásmester jó anyagi körülmények között élt Balkányban, de szüksége volt valakire, aki gondját viseli. Erzsébetnek pedig olyan férfi kellett, akinek megfelelő anyagi háttere van. 1967-ben összeházasodtak. Karsai vállalta a négy gyerek eltartását, Erzsébet pedig eladta nyíregyházi lakását, hogy a rossz állapotú balkányi ház helyére újat tudjanak építeni.

Egyik, József nevű fia még az építkezés kezdete előtt eltűnt. Az agresszív, problémás gyerek állítólag nem szeretett dolgozni, vagy a szülők, vagy a nagyszülők nyakán élösködött a másik testvérével, Lászlóval együtt. Józsefnek valószínűleg súlyos mentális problémái voltak, mert többször vizsgálták pszichiátrián. Mivel Erzsébet éveken át látványosan aggódott a fiáért, senkiben sem merült fel a gyanú, hogy bármi köze lenne az eltűnéséhez. Előfordult, hogy amikor ismeretlen holttestet találtak a környéken, szomszédjával taxiba ültek, és a rendőrségre érve afelől érdeklődtek, hogy nem a fiát találták-e meg. A szomszéd aztán pénzt is kapott azért, hogy ha egyszer úgy adódik, bizonyítsa: Erzsébet mindent megtett, hogy megtudja, mi történt a fiával. Ebben az időszakban, 1969. november 14-én Miklós, a középső gyerek felakasztotta magát a nagyszülők kertjében. Az öngyilkosság körül legendák keringtek. Miklós korábban állítólag váltig állította, hogy a testvérét, Józsefet megölték, és ő azt is tudja, ki tette, de nem árulhatja el a nevét, mert akkor őt is el fogják tenni láb alól. Ennek ellenére

azonban a rendőrség államigazgatási eljárásban vizsgálta a halálesetet, vagyis nem merült fel bűncselekmény gyanúja. Az öngyilkos fiút eltemették.

Közben Karsainé második házassága is kezdett megromlani. A mozgássérült családfő gondozása egyre nagyobb terhet jelentett, de Mihály teljesen elzárkózott az esetleges válástól. Karsainé ekkor úgy döntött, hogy valamiképpen megszabadul a férjétől, aztán eladja a lakást, és a gyerekekkel Nyíregyházára költözik. Egyedül azonban nem merte vállalni az emberölést, ezért hónapokon át gyözködte, hergelte, szinte felkészítette László nevű fiát. *„Elmondtam neki, testvére (József – a szerk.) nem eltűnt, hanem a nevelőapja végzett vele és brutálisan feldarabolta. Azt hittem, ez felébreszti benne a Mihály iránt a gyűlöletet és kapható lesz a megölésre. Azt mondtam neki, úgy kell meghalnia, ahogy ő tette Józseffel. Amikor egyedül voltunk, szinte minden alkalommal felvetettem neki, meg kell ölni... Aztán eljött 1972. február 18-a. Tudtam, mielőtt elutazunk a sógornőmhöz, előtte kell végezzünk vele. Aztán feldaraboljuk, elégetjük. Tudtam, hogy nem lesz időnk befejezni az egészet, de arra számítottam, 21-én hazaérkezünk és akkor elégetjük, ami még marad belőle, majd bejelentem eltűnését. Azt fogom mondani, nem tudom, mikor és ki tüntette el”,⁵* vallotta a gyanúsított, akinek a tervébe azonban hiba csúszott, hiszen a gyilkosság másnapján megjelent a házuknál az a bizonyos férfi, aki megpillantotta az udvaron árválkodó rokkantkocsit.

„Szóval Julianna-napra készültünk Budapestre a sógornőmékhöz. Este 22 óra körül lefeküdtünk aludni. Én már előre bekészítettem a kisbaltát és a favágó tőkét. Mondtam a fiának, én is lefekszek mellé, addig váraкоzzon a konyhában, majd szólok, ha érkezett az idő. Kis idő múlva kimentem Lászlóhoz, de amikor láttam, hogy az nem akarja a gyilkosságot elkövetni, azt mondtam neki; vele is azt kell tenni, amit ő tett a bátyáddal. Ne félj, én melletted leszek! – azzal a kezébe adtam a baltát és betessékeltem a szobába.”⁶ Erzsébet még azt is megmondta a fiának, hogy a balta fokával üssön a fejre, mert akkor nem lesz minden csupa vér. Karsai az első ütés következtében felriadt és felkiáltott, hogy ne bántsák. László az események hatására szinte megnémult, de az anyja addig erősködött, hogy a fiú végül még többször a sértett fejére sújtott. Következhetett a holttest feldarabolása, amiben – mint hamarosan kiderült – Karsainénak már volt gyakorlata. László az anyja utasításai alapján először a nevelőapa fejét vágta le, de még a platnit is le kellett venni a tűzhelyről, mert a fej nem fért be a tűztérbe. A holttestdarabok elégetésével valóban nem végeztek az utolsó pesti vonat indulásáig, ezért egy mosófazékba tették a testrészeket, amit a krumplisverembe rejtettek. Budapesten aztán több szórakozóhelyen is megfordultak az akkor már halott Mihály öccsével, aki még érdeklődött is, hogy van a testvére.

László a letartóztatás után összeomlott, mert akkor tudatosult benne, hogy anyja, akihez annyira ragaszkodott, csúnyán félrevezette, súlyos bűncselekmény elkövetésére vette rá. Miután javult az állapota, megtagadta Erzsébetet, és mindent beismert. Közben a lakás cserépkályhájában a hamu és az égett csontok között megtalálták azt a fémprotézist is, ami Karsai Mihály egyik combcsontfejének pótlására szolgált. Ez már önmagában elég volt az áldozat azonosítására.

5 *Holttest a cserépkályhában*, Hírnök, 1. (2000), 35. 17.

6 *Uo.*

A nyomozók közben találtak egy tanút, aki furcsának vélte Karsainé egyik korábbi kijelentését, amit a nő akkor tett, amikor együtt voltak a temetőben az öngyilkosságot elkövető Miklós sírjánál. „Nyugodj békében, és te is, Jóska fiam”, mondta ekkor Karsainé. Ez az információ nem hagyta nyugodni a nyomozókat, hiszen Józsefről korábban maga az anyja is azt állította, hogy fogalma sincs, merre lehet, sőt rendszeresen aggódva érdeklődött a rendőrségen. Az eljárás során végül ugyan sikerült felkutatni egy csontdarabot, amelyet Karsainé Miklós fia sírhantjába ázott, de égett állapota miatt alkalmatlan volt szakértői vizsgálatra. Sikerült megtalálni azonban azt a cserépkályhát, amelyet Karsaiék a régi ház lebontása után eladtak. Az új tulajdonosok elmondásuk szerint nem is használták, mert amikor megpróbálták begyűjtani, kellemetlen büzt árasztott. Ekkor derült ki, hogy azért, mert Erzsébeték évekkor korábban ebben próbálták elégetni Józsefet.

Az nyilvánvaló volt, hogy a súlyosan mozgássérült órás egyedül képtelen lett volna megölni egy fiatal férfit. Ha ő tette, mindenképpen szüksége volt bűntársra. Az 1968. október 21-én történetekről Karsainé így vallott: *„Tizennyolc éves volt, mindig ellenezte Mihállyal való házasságom. Követelte, hogy a nyíregyházi házból a neki járó kétezer forintot adja oda. Emiatt gyakran veszekedtek, és ilyenkor a fiam megöléssel fenyegetett engem és Mihályt is. [...] Ekkor döntöttünk úgy a férjemmel, hogy nem tűrjük tovább a fenyegetését, inkább megöljük mi, a holttestét pedig feldaraboljuk. Október 21-én úgy látszott, elérkezett az idő. [...] Két Tardylt és egy Sevenalt adtam neki. Ettől elálmosodott és lefeküdt aludni. Ekkor szóltam a férjemnek, hogy jöhet. Ő pedig felvette a baltát és végzett a fiúval. Aztán feldarabolta és a hordozható cserépkályhában elégette. [...] Segítettem neki.”⁷*

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Főügyészség Karsai Mihálynét több emberen elkövetett, különösen kegyetlen, előre kitervelt módon és nyereségvágyból elkövetett emberöléssel mint társtettest, míg Ujvári Lászlót különösen kegyetlen, előre kitervelt módon elkövetett emberöléssel ugyancsak mint társtettest vádolta.⁸

3. Az ítélet

A Nyíregyházi Megyei Bíróság Karsai Mihályné bűnösségét több emberen, előre kitervelt módon és nyereségvágyból elkövetett, részben mint társtettes, részben mint felbujtó állapította meg, és életfogytig tartó szabadságvesztésre mint főbüntetésre ítélte. Ujvári Lászlót előre kitervelt módon elkövetett emberölésben találta bűnösnek, és 12 évi szabadságvesztésre ítélte. Az ügyész téves minősítés miatt súlyosbításért, a védelem eltérő minősítés miatt és enyhítésért fellebbezett. A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú ítéletet Karsai Mihályné vonatkozásában annyiban változtatta meg, hogy mindkét ölési cselekményben társtettesi viszonyt és részben nyereségvágyat állapított meg, és a vádlottat halálra ítélte. Az elítélt és védője – akinek ez hivatalból kötelessége

⁷ Uo.

⁸ A két családtag megölésének fényében már felettébb gyanús volt Miklós, a másik fiú öngyilkossági ügye is. Búcsúlevelet nem hagyott, ráadásul állítólag halála előtt sokat panaszkodott az anyjára, aki megalázta, sértegette. Bűncselekmény gyanúja azonban végül nem merült fel.

is volt – kegyelmet kért, melynek folytán az Elnöki Tanács Karsainé büntetését kegyelemből életfogytig tartó szabadságvesztésre⁹ változtatta.

4. Összegzés

Mivel a büntetőügy iratai ma már nem fellelhetők, a kegyelmi kérvényt elbíráló Elnöki Tanács indokai nem ismertek. Női halálraítélt esetében hasonló a Kádár-korszakban akkor történt, ha az elítéltnak például eltartásra szoruló gyereke volt, de olyan esetről is tudni, amikor az elítélt még a bűncselekmény elkövetése után, de az elfogását megelőzően esett teherbe, és ez a tény csak a halálbüntetés kihirdetése után jutott a hatóságok tudomására. Karsai Mihályné esetében egyik tényező sem állt fenn. Olyan, nő által elkövetett büntettről is tudunk azonban, amelynek elkövetőjét „csak” emberölési kísérletért sújtották az abban az időszakban kiszabható súlyosabb büntetéssel.¹⁰

A kettős darabolásos büntény és annak tárgyalása ráadásul rendkívül nagy sajtónilvánosságot kapott, vagyis a korban is érzékelhető társadalmi nyomás befolyásolhatta volna a jogszolgáltató szervek munkáját. Karsai Mihályné mégis kegyelmet kapott, bár talán nem véletlen, hogy erről a sajtó már nem számolt be. A kegyelmi kérvénnyel kapcsolatos híreket más esetben sem közölte a sajtó. Ez nehezíti a kutató munkáját, mivel nem létezik olyan adatbázis, amelyben erre vonatkozó információkra lehetne lelni.

Meg kell jegyezni azt is, hogy bár a bűncselekményről két esettanulmány is született a vádemelés, illetve a jogerős ítéletet követően, szakmai következtetésekről és az ügy esetleges tanulságairól egyik cikkben sem esett szó.

Irodalomjegyzék

1. DULAI Péter: *Gyilkosság a panel tetején*, Cser Kiadó, Budapest, 2021.
2. DULAI Péter: „*Ne félj, én melletted leszek!*” – mondta Erzsébet, aki fiát a férjével, férjét a másik fiával ölette meg, WMN.hu, 2022. november 14. <https://wmn.hu/wmn-life/58787-ne-feljen-melletted-leszek--monda-erzsebet-aki-fiata-ferjével-ferjet-a-masik-fiaval-ollette-meg> (letöltés ideje: 2023. 09. 12.)

⁹ Ez akkor húsz évet jelentett, de jó magaviselet esetén az elítélt tizenöt év után feltételeesen szabadulhatott. Egy 1989-ben megjelent újságcikkből derül ki, hogy Erzsébet 56 évesen, vagyis nem sokkal a rendszerváltás előtt hagyhatta el feltételeesen a börtönt. Ld. *Elmaradt az ebéd a daraboló gyilkossal*, Mai Nap, 1. (1989), 4. 9. Információim szerint 97. életévében, 2019. február 2-án hunyt el Bányterenyén.

¹⁰ A Magyarországon kivégzett női elítéltek sorában utolsó előtti Szabó Imréné kegyelmi kérvénye kapcsán a tanácskozási jegyzőkönyvből az derül ki, hogy a döntés abban a büntetőügyben nem volt egyértelmű, de a kérelmet végül elutasították. Ld. DULAI Péter: „*Neki is sósavat öntsenek a szájába! Népharag és példa nélküli ítélet az utolsó előtti női kivégzett büntetőügyében*”, ArchivNet, 2022/4. https://www.archivnet.hu/neki-is-sosavat-ontsenek-a-szajaba-nepharag-es-pelda-nelkuli-itelet-az-utolso-elotti-noi-kivegzett-buntetoegyeben#_ftn3 (letöltés ideje: 2023. 09. 12.).

3. DULAI Péter: „*Neki is sósavat öntsének a szájába! Népharag és példa nélküli ítélet az utolsó előtti női kivégzett büntetőügyében*”, ArchivNet, 2022/4. https://www.archivnet.hu/neki-is-sosavat-ontsenek-a-szajaba-nepharag-es-pelda-nelkuli-itelet-az-utolso-elotti-noi-kivegzett#_ftn3 (letöltés ideje: 2023. 09. 12.)
4. LÁPOSI Lőrinc, VEDRES Géza: *A holttest darabolásával leplezett emberölések*, Belügyminisztérium Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnöksége, Budapest, 1976.
5. MAGYAR Pál: *Többrendbeli emberölés bizonyítása*, Belügyi Szemle, 1972/8.
6. Ann H. ROSS, Deborah RADISCH: *Toolmark Identification on Bone: Best Practice. Dismemberments*, 2018.